

Arbetsmarknadsdepartementet

Remissvar

Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen

Saco studentråd skulle inledningsvis vilja klargöra några delar gällande studenter och högre studier. Vi vill lyfta att det moderna arbetslivet inte enbart innebär förvärvsarbete, utan även kompetensutveckling och kompetensskiften i form av mer utbildning, då ofta vid universitet eller högskola. Vår arbetsmarknad rör sig idag snabbare än vad den tidigare gjort. Därför måste även arbetskraften vara flexibel och snabbfotad för att fortsätta vara relevant på arbetsmarknaden, men det kräver också:

- 1. att arbetslöshetsförsäkringen ger studenter i eftergymnasial utbildning möjligheter till överhoppningsbar tid för hela sin utbildning och**
- 2. att möjlighet till a-kassa finns efter avslutad examen för studenter i eftergymnasial utbildning.**
- 3. att det nedre ålderskravet i A-kassan slopas helt.**

Studerandevillkoret i A-kassan möjliggjorde för studenter och elever som gått färdigt gymnasiet att få A-kassa efter avslutad utbildning. Det var ett undantag från arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen och var aktivt från 1970-2007. Saco studentråd anser att studentmedlemmar inom Saco ska ha möjlighet att efter examen ha tryggheten att söka ett jobb som matchar deras kompetens. Därför bör en ny variant av studerandevillkoret återinföras i samband med att arbetslöshetsförsäkringen reformeras - ett examensvillkor. En viktig del i studerandevillkoret var att det var ett framtidsytande undantag som främjade matchning på arbetsmarknaden och det anser vi att ett tydligt examensvillkor kan göra på ett betydligt mer träffsäkert sätt.

Inför ett examensvillkor i arbetslöshetsförsäkringen

Saco studentråd anser att undantag bör göras arbetslöshetsförsäkringen för nyexaminerade studenter från utbildningar vid högskola eller universitet via ett **examensvillkor**. Ett problem med det tidigare studerandevillkoret var att det omfattade så väl gymnasiala som eftergymnasiala studier. Det innebar att endast var fjärde ersättningsstagare hade avslutat eftergymnasiala studier, resterande tre fjärdedelar hade enbart avslutat gymnasiala studier. Det är viktigt att tydligt åtskilja dessa två grupper då de

i många fall har väldigt olika förutsättningar. En tydlig åtskillnad skulle göra att färre nyttjade detta villkor och att **det främst används för att högutbildad spetskompetens ska matchas mot rätt jobb.**

Under de senaste 40 åren har studentpopulationens sammansättning ändrats drastiskt, och större förändringar är att vänta. Under första halvan av 1900-talet var deltagande i högre studier långt ifrån en möjlighet för den breda massan utan gruppen studenter i samhället var främst liten, ung och i många fall privilegierade på ett eller annat sätt. Tack vare bland annat vår modell för studiemedel samt bestämmelser om öppna och avgiftsfria lärosäten har fler och fler kunnat tillskansa sig akademisk utbildning. Detta har präglat svensk arbetsmarknad, svenskt välstånd och svensk export och gynnat vårt samhälle enormt.

I dagsläget går 28% av unga in i högre utbildning direkt efter avslutad gymnasieutbildning. Det är en ökning med 16% under de senaste 20 åren. Totalt sett har 44% av befolkningen en högre utbildning.¹ I den takt som arbetsmarknaden svänger och förändras idag så kommer det att krävas betydligt mer av oss under vårt yrkesliv när det kommer till kompetensutveckling eller kompetensskiften. Så väl vi som inom kort har en akademisk examen, som många av de som idag inte har valt en akademisk bana, kommer att behöva utbilda oss mer – eller annorlunda – flera gånger under vårt yrkesliv.

Det gäller givetvis inte enbart den generation som nu går ut på arbetsmarknaden. Behovet av ny kompetens kommer att påverka de generationer som under lång tid haft fasta och trygga anställningar. Kort sagt kommer betydligt fler människor än tidigare att röra sig in och ut ur högre utbildning. Studentpopulationen kommer inte längre att vara liten, ung och privilegierad. Den kommer att vara stor, heterogen och till stor del ha andra behov och erfarenheter med sig från yrkesliv till studieliv.

En person som investerar i högre utbildning förlorar löneinkomst men bidrar till ett starkt svenskt humankapital. Det är helt fel att inte värna om den grupp som väljer att investera tid och lånade pengar i en högre utbildning.

---

¹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/utbildningsnivan-i-sverige/>

För att värna om att alla ska se högskolan som ett möjligt val, samt att gynna framtida kompetensväxlingar inom den svenska arbetskraften så föreslår Saco studentråd tre saker:

- Slopa det nedre ålderskravet
- Utöka den överhoppningsbara tiden för studenter på högskola och universitet
- Studenter ska ha rätt till a-kassa

Slopa det nedre ålderskravet

Saco studentråd **tillstyrker** ett avskaffande av nedre åldersgränser i arbetslöshetsförsäkringens ramtider. Precis som utredningen lyfter finns det få argument för gränsen som idag ligger på 25 år för att få hoppa över tid under studier.

Utöka den överhoppningsbara tiden

Saco studentråd **avstyrker** förslaget om en sänkt överhoppningsbar tid vid högre studier. Studenters situation inom socialförsäkringssystemet och inom arbetslöshetsförsäkringen är oerhört nedprioriterad. Vi står inför ett läge där studentpopulationen blir allt mer heterogen. Människor kommer att gå in och ut ur utbildning på ett helt annat sätt och vikten av att matcha sin allt mer dagsfärska kompetens ökar. Det är otroligt viktigt att en nyexaminerad akademiker får **-rätt jobb-**, inte bara ett jobb.

I riksdagens arkiv finns frågor ställda till arbetsmarknadsminister Littorin vid studerandevillkorets avskaffande. En riksdagsledamot ställer frågan om studerandevillkoret i A-kassan och den dåvarande arbetsmarknadsministern menar att studenter fortfarande har viss säkerhet kvar eftersom de fortfarande har fem år av överhoppningsbar tid att tillgodoräkna sig.² Utredningen föreslår nu att förkorta denna tid till 36 månader (tre år), samtidigt som våra längsta utbildningar är sex respektive fem och ett halvt år långa. Det visar tydligt de gradvisa försämring av trygghet som sker för landets studenter.

Saco studentråd anser att det är oerhört viktigt att fortsättningsvis ha en överhoppningsbar tid som är lika lång som de längsta utbildningarna. Detta behöver dock endast gälla de som läser en utbildning vid en högskola eller universitet.

---

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svar-pa-skriftlig-fragga/utredning-om-studerandevillkoret_GU12230

Examinerade ska ha rätt till a-kassa

Akademiker är i regel arbetslösa i mindre utsträckning än personer med lägre utbildningsnivå. Problemet för akademiker är inte att få ett jobb, problemet är att få -rätt jobb-. I tider av stora kompetensbehov är det viktigt att akademiker matchas rätt redan från början och inte blir nödgade att ta ett jobb som inte stämmer överens med deras kompetens bara för att överleva månaderna efter studierna. Därför bör studerandevillkoret återinföras i samband med att arbetslöshetsförsäkringen reformeras. En viktig del i studerandevillkoret var att det var ett framåtsyftande undantag som främjade matchning på arbetsmarknaden.

Det tidigare studerandevillkoret innefattade så väl gymnasiala som eftergymnasiala studier. Det innebar att endast var fjärde ersättningstagare hade avslutat eftergymnasiala studier, resterande tre fjärdedelar hade enbart avslutat gymnasiala studier. Saco studentråd anser att det är viktigt att tydligt åtskilja dessa två grupper då de i många fall har väldigt olika förutsättningar. En tydlig åtskillnad skulle göra att färre nyttjade detta villkor och att **det främst användes för att högutbildad spetskompetens ska matchas mot rätt jobb.**

Ett annat argument för behovet av tillgång till a-kassa för de som tagit examen från högre utbildning är att det i många fall är svårt att få ett relevant jobb som påbörjas i slutet av juni. Många företag väljer att anställa med start i början av augusti och för de som avslutar sin utbildning är det då svårt att få försörjning under sommarmånaderna. Det handlar då om friktionsarbetslöshet och med tanke på hur mycket pengar den genomsnittlige studenten lånar och går miste om i lön under sin utbildning är det inte mer än rätt att a-kassan finns tillgänglig för studenter under deras första trevande steg på arbetsmarknaden.

Heltidsstudier med avlagd examen ska kunna ersätta förvärvsarbetsevillkoret. Studenter som idag studerar på heltid med fullt studielån och studiebidrag har en inkomst som är högre än inkomstvillkoret per månad men på grund av att studiemedel inte utbetalas under sommaren är den totala inkomsten av enbart studiemedel maximalt 108 600 kr per läsår. Ett modernt studerandevillkor som ämnar främja att studenter som avlagt examen har möjlighet att söka ett arbete som matchar deras kompetens skulle kunna se ut som följer:

- Förvärvsarbetsvillkoret kan ersättas av att en person har avlagt examen och studerat heltid minst två terminer eller motsvarande inom ett års tid.
- Inkomstvillkoret kan ge dispens för studenter som bedrivit heltidsstudier och avlagt examen. Inkomstvillkoret för dessa personer likställs då med den summa som motsvarar CSNs årsbelopp för det läsår som studenten avslutat. Studenten måste således inte ha erhållit CSN men i så fall arbetat vid sidan av studierna.
- Examensförsäkran kan lämnas av studerande i samband med terminsavslut i de fall då de sista studieresultaten kan dröja att inrapporteras av lärosätet.
- Ersättningsnivån för en person som får A-kassa via examensvillkoret ska ges samma ersättningsnivå som de som har lägst ersättning via de vanliga reglerna i arbetslöshetsförsäkringen.
- Examensvillkoret ska endast ge rätt till ersättning i maximalt 100 dagar.

Mimmi Rönnqvist, ordförande Saco studentråd